

Történelemtanári MA

A szakindítás indoka:

Magyarországon a közoktatásban a történelem az egyik legnépszerűbb tantárgy, melynek jelentőségét az is mutatja, hogy kötelező érettségi tárgy. A történelem az emberiség közös emlékezete, ily módon kiemelt szerepe van a korokon átívelő műveltség, a nemzeti identitás, és az európai azonosságtudat kialakításában, fejlesztésében. A történelem tantárgy emellett kulcsszerepet játszik a társadalomban élő ember felelős állampolgárrá válásában, hiszen az együttműködésre épülő modern társadalmakban e tárgy tanulása a záloga azoknak a képességeknek és attitűdöknek, melyek a közösséghez tartozást elősegíthetik. Ilyen módon oktatásának kiemelt szerepe van a kulturális örökség átadásában és védelmében, valamint a közös kulturális kód elsajátításában, mely a társadalmi értékválasztást és a társadalmi kohézió egyik alapját jelentheti.

A modern világ kihívásaira felkészült történelemtanárok nélkül elképzelhetetlen a magas fokú és hatékony együttműködés az országon belüli és kívüli (határon túli) társadalmi élet szereplőivel. Következésképpen igen nagy szükség van olyan szakemberekre, akik magas színvonalon biztosítani tudják a történelmi gondolkodás fejlesztését, ismerik a különböző korok társadalmi, gazdasági problémáit, és képesek a jövő nemzedéke számára ezeket átélhetővé, feldolgozhatóvá tenni, vagyis érdemben hozzájárulnak ahhoz, hogy a diákok képesek legyenek önmaguk és világuk megértésére. A tantárgy újszerű tanítási, tanulási módszerei alkalmas teremtenek a múlt feldolgozásának multiperspektívikus és kontroverzív megközelítésére, melyek a gondolkodás fejlesztésén túl segíthetnek az egyén problémaérzékenységének fejlesztésében, valamint a társadalmi különbségek értelmezésében, a szociális érzékenység kialakításában, illetve közösségi szolidaritás erősítésében. Különösen fontosá teszi ezt az, hogy néhány éve Magyarország is az Európai Unió tagja, így széles körű kapcsolatrendszerrel rendelkezik.

A tanári mesterszak indításával a PPKE Bölcsészettudományi Karán egy olyan képzési hely jelenik meg, amely innovatív módon fejleszti tovább az előző képzési rendszer nagy hagyományokkal rendelkező ötéves tanárképzési modelljét. A több évre visszamenő pozitív visszajelzések és a képzés iránti kereslet azt mutatják, hogy a képzési hely országosan nagy tekintélynek örvendett, és nagyszámú hallgatói populációt vonzott. A korábbi tanárképzési modell hagyományainak és legjobb eredményeinek megőrzésével és továbbfejlesztésével olyan országos központot, tanárképző műhelyt alakíthatunk ki, amely az egész ország területéről vonzani fogja a történelemtanárnak készülő populációt. Ily módon a kétféle képzés keretében a PPKE tanári mesterképzése olyan történelem tanárokat tud képezni, akik magas szintű szaktárgyi ismerettel, és pedagógiai felkészültségükkel nagyban hozzá tudnak járulni, hogy a jövő nemzedéke egyszerre tartsa meg nemzeti identitását, és váljon európai polgárrá.

Történelem tanítás elmélete (történelemdidaktika): előadás, 30 kontaktóra, 2 kredit, kollokvium

Szakgazda: Kaposi József

Az előadás célja, hogy a hallgatók megismerjék a történelmi múlt feldolgozásának koronként különböző jellemzőit és formáit. Ennek keretében fontos, hogy a hallgatók képet kapjanak a történészi munka sajátosságairól, jellemző módszereiről. Megismerjék a történelmi tanulás sajátosságait, a történelem didaktika hídszerepét a szaktárgyi ismeretek és az általános pedagógiai között. Feldolgozzák és értelmezzék az elmúlt évtized történelem tanításának

tartalmi és didaktikai változásait, jellemzőit. Tisztában legyenek a történelemtanítást meghatározó jogi és pedagógiai dokumentumok tartalmaival és szándékaival. Felismerjék a történelemtanítás kultúra közvetítő szerepét, illetve feldolgozzák a pedagógiai kutatás meghatározó eszközeit. Kitekintésük legyen a történelemdidaktika nemzetközi jellemzőire, különös tekintettel az Európai Unióra.

Történelemelmélet I-II. szerk.: Gyurgyák János - Kisantal Tamás Osiris Kiadó és Szolgáltató Kft. 2006.

Az iskolai műveltség szerk.: Csapó Benő Osiris Kiadó, Budapest. 2002.

Báthory Zoltán: Tanulók, iskolák, különbségek, Okker Oktatási Kiadó, Budapest, 2000.

Mátrai Zsuzsa: Érettségi és felvételi külföldön, Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2001.

Katona András – Sallai József: A történelem tanítása (Tantárgy-pedagógia összefoglaló), Nemzeti Tankönyvkiadó, 2002.

F. Dárdai Ágnes: Történelmi megismerés – történelmi gondolkodás. I.-II. kötet. A történelemtanári továbbképzés kiskönyvtára XLI., Budapest, 2006.

A Nemzeti Alaptanterv (1995, 2003)

Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe, szerk. Falus Iván, Műszaki Tankönyvkiadó, Budapest, 2000.

Történelemtanítás elmélete (történelemdidaktika): gyakorlat, 30 kontaktóra, 2 kredit, gyakorlati jegy

Szakgazda: Kaposi József

A szeminárium célja, hogy a hallgatók feldolgozzák a történelemelméletet meghatározó szempontokat, szándékokat, jellemzőket. Megértsék azt a paradoxont, hogy múlt csak egy van, de történelem több, hiszen minden kor a maga kérdéseivel, problémáival tekint a múltra. Megismerkedjenek a különböző történelmi források, feldolgozások, dokumentumok stb. elemzési módszereivel és kialakuljon bennük a forráskritikai képesség. Fel tudják használni a történelem segéd- és rokntudományainak eredményeit a történelmi megismerésben. Képesek legyenek elméletben értelmezni a történelem tanításának és tanulásának általános módszereit és ezek jellemzőit, valamint ismerjék ezek gyakorlati alkalmazásának főbb elemeit. Felkészüljenek az elmúlt évtized jogszabályi szövegeinek (tantervek, vizsgakövetelmények) értelmezésére, és ezek gyakorlati alkalmazására. Ismerjék meg az ember- és társadalomismeret tantervi értelmezését, valamint tájékozottak legyenek e területek feldolgozásának sajátosságaival, módszereivel. Elsajátítsák és alkalmazzák a referátumtartás új kommunikációs eszközeit, pl.: Internetes anyagok felhasználása, honlapok, Power Point vetítések.

Történelem Tantárgy-pedagógiai olvasókönyv szerk.: Szabolcs Ottó – Katona András, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2006

Az évszámokon innen és túl. Megújuló történelemtanítás. szerk.: Knausz Imre, Budapest, 2001, Műszaki Könyvkiadó.

F. Dárdai Ágnes: A történelem tanításának és tanulásának módszerei és stratégiái, Raabe, 2002.

Kaposi József: Változás az állandóságban – az új történelemérettségi, Új érettségi Magyarországon, OKI, Budapest, 2006.

A kompetencia, kihívások és értelmezések (Az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák). szerk.: Demeter Kinga OKI, Budapest, 2006.

A kerettantervek (2000)

Az érettségi vizsga általános és részletes követelményei (2003)

Történelemtanítás gyakorlata: előadás, 30 kontaktóra, 2 kredit, kollokvium
Szakgazda: Kaposi József

Az előadás célja, hogy a hallgatók elmélyedjenek a történelemtanítást meghatározó tartalmi szabályozók részleteiben. Ennek kapcsán megismerjék azokat a fejlesztési feladatokat, amelyeket az Ember- és társadalom műveltségterület illetve az érettségi vizsgakövetelmények meghatároznak. Legyenek képesek a tanári tervezőmunkával kapcsolatos dokumentumok értelmezésére. Felkészüljenek az ismeretszerzés és tanulás, a kritikai gondolkodás, a kommunikáció, a térbeli, időbeli tájékozódás tanításának általános tanulói fejlesztéshez kapcsolódó szaktanári gyakorlatra. Tudják alkalmazni szaktudományi felkészültségük alapján a tantervekben, vizsgakövetelményekben megjelenő tartalmi kulcselemeket, elvárásokat. Ismerjék meg a tankönyvek szaktudományi és didaktikai jellemzőit, és képessé váljanak a tankönyvválasztásra. Felkészüljenek a pedagógiai értékelés változatos eszközeinek alkalmazására.

A tanári mesterség gyakorlata (Tanárképzés és tudomány) szerk.: Katona – Ládi – Széplaki – Szombatiné Nemzeti Tankönyvkiadó, ELTE Tanítóképző Kar, 2003.

Pedagógusétika: kódex és kommentár szerk.: Hoffmann Rózsa. Budapest : Nemzeti Tankvk., 1996. - 69 p. 1996.

Sávoly Mária: A történelemtanítás erkölcs nevelő szerepéről, Mester és tanítvány 2004. 1. szám.

F. Dárdai Ágnes: Történelemtanítás váltás közben. Módszertani Lapok. Történelem. 1996/4
Carol H. Weiss: Értékelés, OKI, Budapest, 2005.

Történelemtanítás gyakorlata: gyakorlat, 30 kontaktóra, 2 kredit, gyakorlati jegy
Szakgazda: Dr. Sávoly Mária

A szeminárium általános célja a konkrét tanítási gyakorlatra való felkészítés. A hallgatók megismerjék és a gyakorlatban is alkalmazzák a tudás átadásának különböző eszközeit, módszereit, így legyenek képesek változatos tanítási-tanulási formák kialakítására, valamint a tananyagtartalmak feldolgozása során a tudásforrások célszerű kiválasztására. Felkészüljenek a helyi tervezés különböző szintjeire (tanterv, tanmenet, óraterv), a tanulási folyamat szervezésére, irányítására, a tanulást megalapozó kulcskompetenciák fejlesztésére. Ennek keretében tisztában legyenek a hatékony tanulási környezet kialakításának eszközeivel és módszereivel, valamint az új információs-kommunikációs technológiák alkalmazásával. A mikrotanítások keretében bemutassák a tanítási óra vezetésében a feladatok kiválasztásában a kérdések megfogalmazásában, a fogalomhasználat területén elsajátítottakat, illetve az új kommunikációs eszközök alkalmazását, valamint tudják felhasználni a megismert értékelési és ellenőrzési eljárásokat.

Unger Mátyás: Bevezetés a források ismeretébe és a forráselemzésbe. Bp. 1985. (Tanulmányok a történelemtanítás módszertanához 1.)

Sávoly Mária: A történelmi idő- és térbeli egység néhány aktuális vonatkozása a történelemtanításban. IN: Történelemmetodikai műhelytanulmányok. szerk: V. Molnár László Bp. Tárogató kiadó, 1996.

Kojanitz László: Történelmi szerepjátékok és problémamegoldó gondolkodás (Iskolakultúra 1992/4.)

Kojanitz László: A tankönyvkutatás szerepe és feladatai, Új Pedagógiai Szemle, Budapest, 2005/3.

Egy-két középiskolai tankönyvcsalád illetve érettségi feladatsor, javítási útmutató és gyűjtemény ismerete, használata

Iskolai gyakorlat: 3 kredit

Az iskolai gyakorlat általános célja, hogy a tanulók konkrét iskolai környezetbe kerülve további ismereteket és képességeket szerezzenek a tanulócsoporthoz, és az egyes tanulók fejlesztése, az iskolai közösségeken belüli munka és a szakmai együttműködés terén. Vezetőtanári segítség mellett tovább mélyítsék, és a gyakorlatban alkalmazzák a tanári tervezőmunkával és az óravezetéssel kapcsolatos ismereteiket, képességeiket. Gyakorolják az új szemléletű: problémamegoldásra, forrásfeldolgozásra, tanulói tevékenységekre épülő történelemtanítást, illetve azokat a pedagógus szerepeket, melyek a későbbi munkavállaláshoz elengedhetetlenek. További cél, hogy fejlődjenek a hallgatók nevelési-oktatási folyamatban alkalmazható értékelési módszerei és eszközei.

Különböző iskolatípusokra vonatkozó kerettantervek

Helyi tantervek

Különböző programcsomagok ismerete Pl. fejlesztő feladatok

Miltényi Miklós: Játékos módszerek a történelemtanításban (Iskolakultúra 1992/4)

Hoffmann Rózsa: A tanár-diák kapcsolat változásai, Új pedagógiai Szemle, 2002. 07.08.

Egy-két középiskolai tankönyvcsalád illetve érettségi feladatgyűjtemény ismerete

Szabadon választott: 1 kredit

1. Szakmai tudás: A történelem tanár.....	Tantárgy	Oktatási módszerek
<ul style="list-style-type: none"> • rendelkezzen megfelelő szintű történelmi tudással, amelyet autonóm módon folyamatosan fejleszt, alkalmazva az önértékelés és az önfejlesztés módszereit, (7/1.a,f, i) 	1. 2. 3. 5. 9.	Pármunka, csoportmunka, autonóm tanulás, e-learning
<ul style="list-style-type: none"> • ismerje a történelem szaktudomány, és általános didaktikai valamint tantárgypedagógiai kutatások, fejlesztések eredményeit, (7/1.d, i) 	4. 13. 14. 15. 17.	
<ul style="list-style-type: none"> • ismerje a Magyarországon, illetve a Kárpát-medencében élő népek történetének és kultúrájának legfontosabb jellemzőit. (interkulturális ismeretek), (7.1/d,e)) 	10. 11.12.	pármunka, csoportmunka
<ul style="list-style-type: none"> • ismerje a történelmi gondolkodás, és történelmi feldolgozás elterjedt módszertani megközelítéseit, és legyen képes ezeket kreatívan és kritikusan alkalmazni a megfelelő kontextusokban, (7.1/b, c, d, f, g) 	4. 6. 7. 8. 13. 19.	mikrotanítás
<ul style="list-style-type: none"> • ismerjen különböző technikákat a történelmi ismeretszerzés, tanulás fejlesztésére, a kritikai gondolkodás kialakítására, a térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztésére, illetve a kommunikáció és kritikai gondolkodás kialakítására, (7/1/a, e) 	7. 8. 13. 19.	óramegfigyelések, videók
<ul style="list-style-type: none"> • ismerje a forrásközpontú és tanulói tevékenységekre épülő történelmi oktatás legfontosabb elveit és gyakorlatát, 	7. 8. 13. 16. 19.	óramegfigyelések

<ul style="list-style-type: none"> ismerje a történelem és társadalomismeret tantárgy tanításának integrált alkalmazásának lehetőségeit (pl. ...), (7.1/a,f) 	1. 2. 3. 7. 8.	gyakorlati alkalmazás
<ul style="list-style-type: none"> ismerje a történelmi tudás mérésével és értékelésével kapcsolatos kutatások legfontosabb eredményeit, a hazai és az európai szintleírásokat, a történelmi vizsgáztatás alapelveit, 	7. 8. 14. 15.	tréningek
<ul style="list-style-type: none"> ismerje a tantervkészítés elméleti és gyakorlati megközelítését, és a speciális tantervi- és érettségi követelményeket, képes legyen bármilyen tantervet értékelni, illetve saját tanítási céljait integrálni, hozzáigazítani a meglévő tantervekhez, (7.1/c) 	6. 7. 8. 13. 14.	
2. Szakmai képességek A történelem tanár....		
<ul style="list-style-type: none"> legyen képes az információs technológia, illetve audiovizuális eszközök használatára a következő személyes területeken: <i>munkaszervezés, óratervek készítése és archiválása, a haladás követése a reflektív gyakorlat során; szakmai kommunikáció a kollégákkal.</i> 	6. 7. 8. 13.	portfolió, folyamatos dokumentálás
<ul style="list-style-type: none"> legyen képes alkalmazni a tanulás- és a tanítás kritikai és vizsgálódó megközelítéseit (kooperáció, a partnerekkel való információ csere, különböző megközelítések elemzése, reflektív gyakorlat, osztálytermi kutatás (7.1/e, h) 	6. 7. 8. 19.	
<ul style="list-style-type: none"> legyen képes a történelem tanításhoz kapcsolódó osztálytermi eljárásokat a különböző képességű, érdeklődésű, szociális felkészültségű tanulók tanulási céljainak megfelelően alkalmazni. (órávezetés, tananyagok használata, speciális igényű tanulók, szakmai nyelvhasználat) (7.1/a, c) 	6. 7. 8. 14. 17.	
<ul style="list-style-type: none"> legyen képes a „tanulás tanulása” módszereinek átadására. (időmenedzselés, a haladás dokumentálása, gyengébb és erősebb területek azonosítása, tanulási technikák) (7.1./e) 	1. 2. 3. 6.	portfolió, folyamatos dokumentálás
<ul style="list-style-type: none"> legyen képes a történelemtudás méréséhez kapcsolódó feladatok ellátására, mérőeszközök előállítására és értékelésére az egyes nyelvi készségek területén, illetve alkalmazza a fejlesztő értékelés eljárásait. (7.1/g) 	4. 7. 8. 15. 19.	folyamatos fejlesztő értékelés
<ul style="list-style-type: none"> legyen képes a reflektív gyakorlat és az önértékelés technikáinak alkalmazására. (a tanulási célok elérésének vizsgálata, az értékelés, mint a fejlődés eszközének alkalmazása, kollégák megfigyelése és szakmai értékelése, tanári napló, stb.) (7.1/i) 	1. 2. 6. 7. 8. 13. 14.	portfolió, folyamatos dokumentálás
<ul style="list-style-type: none"> legyen képes személyes és hivatalos kapcsolatokat kialakítani és fenntartani az oktatás hazai és külföldi szakembereivel és oktatási intézményeivel. (projektek, tananyagok, ötletek cseréje, stb.) (7.1/h) 	7. 8. 14.	
<ul style="list-style-type: none"> legyen képes a hazai és nemzetközi történelem pedagógiai kutatások, illetve saját önálló osztálytermi fejlesztési eredményeinek felhasználására a tanítás során. (7.1/i) 	4. 15.17.	